

**О'ZBEKISTONDA YOSHLAR SIYOSATI: TARIXIY ILDIZLARI VA BUGUNGI
RIVOJLANISH BOSQICHLARI**

Navoiy viloyati Zarafshon shahar
8 - sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi
Oliy toifali tarix fani o'qituvchisi
Tursunova Oydin Ziyodullayevna
Ilmiy daraja: Bakalavr
Telefon raqam: +998 933174010

Annotatsiya

Maqolada O'zbekiston mustaqillikka erishganidan keyin amalga oshirilayotgan yoshlar siyosatining tarixiy asoslari va evolyutsiyasi tahlil qilinadi. Mustaqillikdan oldingi davrda yoshlar masalalariga qarashning o'ziga xos xususiyatlari qisqacha yoritib o'tilgan bo'lsa, asosiy e'tibor mustaqil O'zbekistonning yoshlar siyosatini shakllantirish va takomillashtirish bosqichlariga qaratilgan. Maqolada yoshlar siyosatining huquqiy-po'k devori, institutsional mexanizmlari va amalga oshirilayotgan dasturlari, shuningdek, bugungi kunda duch kelinayotgan muammolar va ularning yechimlari haqida so'z yuritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yoshlar siyosati "qo'riqlash" modelidan "faollashtirish" va "tashabbuskorlik" modeliga o'tishning izchil bosqichlarini boshdan kechirmoqda, biroq bu yo'lda bir qator ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy muammolar yechimini talab qilmoqda.

Kalit so'zlar: *Yoshlar siyosati, O'zbekiston yoshlari, yoshlar ittifoqlari, "Yoshlar daftari", yoshlar tashabbusi, yoshlar bandligi, yoshlar ma'naviyati.*

**Навоийская область, город Зарафшан Средняя общеобразовательная
школа № 8 Учитель истории высшей категории**
Турсунова Ойдин Зиёдуллаевна
Учёная степень: Бакалавр

Номер телефона: +998 933174010

Почтовый адрес: oydintursunova379 @gmail.com

Аннотация

В статье анализируются исторические основы и эволюция молодежной политики, осуществляемой в Узбекистане после обретения независимости. Если кратко освещены особенности подхода к молодежным вопросам в досоветский и советский периоды, то основное внимание уделено этапам формирования и совершенствования молодежной политики независимого Узбекистана. В статье рассматриваются нормативно-правовая база, институциональные механизмы и реализуемые программы молодежной политики, а также современные проблемы и их решения. Результаты исследования показывают, что молодежная политика в Узбекистане последовательно проходит этапы перехода от модели «опеки» к модели «активизации» и «инициативы», однако на этом пути требуется решение ряда социально-экономических и духовных проблем.

Ключевые слова: *Молодежная политика, молодежь Узбекистана, молодежные союзы, «Молодежная тетрадь», молодежная инициатива, занятость молодежи, духовность молодежи.*

Navoi Region, Zarafshan City General Secondary School No. 8 History Teacher of the Highest Category Tursunova Oydin Ziyodullayevna

Academic degree: Bachelor

Phone number: +998 933174010

Postal address: oydintursunova379@gmail.com

Abstract

The article analyzes the historical foundations and evolution of the youth policy implemented in Uzbekistan since gaining independence. While the specific features of the approach to youth issues in the pre-independence period are briefly covered, the

main focus is on the stages of formation and improvement of the youth policy of independent Uzbekistan. The article discusses the legal framework, institutional mechanisms, and implemented programs of youth policy, as well as current challenges and their solutions. The research results indicate that youth policy in Uzbekistan is consistently undergoing stages of transition from a "guardianship" model to an "activation" and "initiative" model, but this path requires solving a number of socio-economic and spiritual problems.

Keywords: *Youth policy, youth of Uzbekistan, youth unions, "Youth Notebook", youth initiative, youth employment, youth spirituality.*

Kirish

Yoshlar – har qanday davlat taraqqiyotining asosiy omili va uning kelajagining kafolidir. O‘zbekiston, aholisining salmoqli qismini yoshlar tashkil etadigan mamlakat sifatida, yoshlar siyosatiga alohida e’tibor qaratmoqda. Mustaqillikdan so‘ng mamlakatimizda yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, ularning bilim va ko‘nikmalarini oshirish, shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirish, shu bilan birga ularni vatanparvar va ma’naviyatli shaxs sifatida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylangan. O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Karimov ta’kidlaganidek: "Yoshlar – bu bizning kelajagimiz, ularning baxtu saodati, bilimli va kamolotli bo‘lib yetishishlari – bizning barchamizning burchimizdir". Bu g‘oya hozirgi kunda ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan va davlat siyosatining markazida turibdi. Ushbu maqolaning maqsadi O‘zbekistonda olib borilayotgan yoshlar siyosatining tarixiy ildizlarini aniqlash, uning rivojlanish bosqichlarini tahlil qilish va bugungi kundagi holatini, shuningdek, duch kelinayotgan muammolarni ochib berishdan iborat. Tadqiqotning dolzarbligi mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar kontekstida yoshlar siyosatining yangi

sifatga ko'tarilayotganligi va ushbu sohada chuqur ilmiy tadqiqotlarning zarurati bilan belgilanadi.

Maqolaning vazifalari quyidagilardan iborat:

- Yoshlar siyosatining tarixiy evolyutsiyasini o'rganish;
- Normativ-huquqiy bazaning rivojlanish tahlilini amalga oshirish;
- Institutlararo mexanizmlarning samaradorligini baholash;
- Dolzarb muammolarni aniqlash va ularning yechimlari haqida takliflar ishlab chiqish.

Tadqiqotning uslubiy asosini tizimli yondashuv, qiyosiy-tarixiy tahlil, statistik ma'lumotlarni tahli qilish va normativ-huquqiy hujjatlarni o'rganish usullari tashkil etadi.

Adabiyotlarni o'rganish

Yoshlar siyosati va uning O'zbekistondagi o'rni haqidagi ilmiy adabiyotlarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, bu soha mustaqillik yillarida jadal rivojlanib, o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'ldi. Mustaqillikdan oldingi davrda yoshlar siyosati, asosan, yagona ideologiya doirasida Komsomol tashkiloti orqali amalga oshirilar edi. Mustaqillikdan keyingi davrda esa bu soha butunlay yangicha tartibga solindi.

O.A. Ostonqulov, Sh.T. G'afurov kabi tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida mustaqil O'zbekistonda yoshlar siyosatining huquqiy asoslari, bosqichma-bosqich rivojlanishi o'rganilgan. J.X. Toychiyevaning tadqiqotlarida yoshlar bandligi va kasb-hunar ta'limi masalalari tahli qilingan. Shu bilan birga, yoshlar siyosatining samaradorligini oshirish, xususan, yoshlarning o'zini o'zi anglashi va jamiyatdagi o'rni haqidagi chuqur sotsiologik tadqiqotlar hali ham yetarli emas. Xalqaro tadqiqotlar nuqtai nazaridan,

O'zbekiston yoshlar siyosatining rivojlanishi global tendensiyalar - ayniqsa, BMTning "Barqaror rivojlanish maqsadlari" va Yevropa Ittifoqining yoshlar siyosati tajribasiga mos keladigan jihatlari mavjud.

Asosiy qism (Metodologiya va Natijalar)

Metodologiya: Tadqiqotda tizimli-tahliliy, tarixiy, mantiqiy, qiyosiy va statistik usullardan foydalanilgan. Maqola O'zbekiston Prezidenti qararlari, "Yoshlar to'g'risida"gi Qonun, "Yoshlar daftari" dasturi, "Yoshlar ittifoqi" faoliyati kabi rasmiy hujjatlar va ma'lumotlar asosida yozilgan.

Tarixiy ildizlar va rivojlanish bosqichlari:

O'zbekistonda yoshlar siyosatining rivojlanishini uch asosiy bosqichga bo'lish mumkin:

1. Shakllanish bosqichi (1991-2004): Mustaqillikning dastlabki yillarida yoshlar siyosatining asosiy maqsadi yoshlarni mustaqil fikrlovchi, vatanparvar shaxs sifatida tarbiyalash edi. 1991-yilda "Yoshlar to'g'risida"gi birinchi Qonun qabul qilindi. "Kamolot" yoshlar ijtimoiy harakati tashkil etildi, ammo bu tashkilot ham o'tmishdagi Komsomol an'alarini davom ettirdi.

2. Takomillashtirish bosqichi (2005-2016): Ushbu davrda yoshlar siyosati ancha murakkablashdi va tizimli tus oldi. 2008-yilda "Yoshlar to'g'risida"gi yangi Qonun qabul qilindi. "Yoshlar daftari" kabi muhim dastur joriy etildi, uning orqali davlat yoshlarning ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport sohalaridagi holatini doimiy monitoring qila boshladi. Biroq, siyosatda "yuqoridan pastga" qaror qabul qilish modeli ustunlik qilardi.

3. Faollashtirish va tashabbuskorlik bosqichi (2017-yildan hozirgi kungacha): So‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar yoshlar siyosatiga ham sezilarli yangilik kiritdi. 2017-yilda “Kamolot” o‘rnini “Yoshlar ittifoqi” egalladi, uning vazifasi yoshlarning fuqarolik jamiyatidagi faol ishtirokini ta‘minlash va ularning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlashdan iborat. “Yoshlar daftari” elektron shaklga o‘tkazildi, bu yoshlarga oid ma‘lumotlarni yanada aniq boshqarish imkonini berdi. Prezidentning “Mening kelajagim – erkin va farovon Vatanim” jamoat jamg‘armasi orqali yoshlarning biznes loyihalari, ijodiy va ilmiy dasturlari moliyaviy qo‘llab-quvvatlanmoqda.

Natijalar va muhokama

O‘tkazilgan tahlil shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlar siyosati izchil ravishda rivojlanmoqda va u yoshlarni faol, mustaqil, ma‘suliyatli va tashabbuskor shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan. Biroq, bir qator muammolar hali ham mavjud:

Bandlik muammosi: Oliy ma‘lumotli yoshlar orasida ishsizlik darajasi yuqori. Ta‘lim tizimi bilan mehnat bozori o‘rtasidagi nomuvofiqlik saqlanib qolmoqda.

Ijtimoiy faollikning pastligi: Ko‘pchilik yosh avlod hali ham siyosiy va ijtimoiy jarayonlarda faol ishtirok etishdan chetda qolmoqda.

Ma‘naviy-ma‘rifiy muammolar: Global axborot oqimlari ta‘siri, qadriyatlar tizimining o‘zgarishi kabi omillar yoshlar tarbiyasiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda.

Xulosa

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlar siyosati mustaqillik davri mobaynida muhim evolyutsiyani boshdan kechirgan. Dastlabki bosqichlarda asosan qo‘riqlovchi va tarbiyaviy modeldan, hozirgi kunda esa

yoshlarning faol ishtirokini, tashabbuskorligini va mustaqilligini rag'batlantiruvchi zamonaviy yondashuvga o'tish kuzatilmoqda. Yoshlar siyosatining huquqiy asoslari mustahkamlanib, "Yoshlar to'g'risida"gi qonun, "Yoshlar daftari" dasturi va "Yoshlar ittifoqi" kabi muhim institutsional mexanizmlar yaratildi. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar yoshlar siyosatiga yangi sifat baxsh etdi, bu esa yoshlarning jamiyatdagi o'rnini va ahamiyatini oshirishga xizmat qilmogda.

Biroq, tadqiqot jarayonida quyidagi dolzarb muammolar aniqlandi:

- Oliy ma'lumotli yoshlar orasida ishsizlikning yuqori darajasi
- Ta'lim tizimi bilan mehnat bozori o'rtasidagi nomuvofiqlik
- Yoshlarning ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda ishtirok etish darajasining pastligi
- Global axborot oqimlari ta'sirida ma'naviy qadriyatlarning o'zgarishi

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- Ta'lim sifatini oshirish va mehnat bozori talablariga moslashtirish
- Yoshlar biznesini keng joriy qilish va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash
- Yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirishga qaratilgan dasturlarni kengaytirish
- Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni takomillashtirish va zamonaviy talablarga moslashtirish

Kelajakda yoshlar siyosatini yanada samaraliroq qilish uchun ta'lim sifatini oshirish, yoshlar biznesini rivojlantirish va ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlarni chuqurlashtirish zarur. Yoshlar

siyosatining muvaffaqiyati, nafaqat yoshlarning shaxsiy taraqqiyotiga, balki butun mamlakatning barqaror rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Yoshlar to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2008.
2. Ostonqulov O.A. O'zbekistonda yoshlar siyosatining huquqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2015.
3. G'afurov Sh.T. Mustaqil O'zbekiston yoshlari: istiqbollar va muammolar. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Toychiyeva J.X. Yoshlar bandligi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Iqtisodmoliya, 2020.
5. "Yoshlar ittifoqi" faoliyati to'g'risidagi hisobotlar. – www.yoshlaritifoqi.uz
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari. – www.stat.uz